

LANTHANDELN I KLUSÅN

Av Eivor Lind, Boden

Lars Ulrik Isaksson började med lanthandel, årtalet gissat till c:a 1910, i Vestigårdens förstukammare. Varorna togs hem från Nils Aron Lundgrens diversehandel i Harads. Han blev ombud, eller prokurist, som man sa i bygden. Inte mycket till diskar och hyllor behövdes. Sockerfat med topp- och krossocker, mjöl och gryn i lärftsäckar, råkaffe i jutesäck och salttunnan direkt på golvet. Besman att väga med.

Med utökat sortiment krävdes mer inredning och efterhand blev det en disk med innehållsrika draglådor och hyllor till taket efter väggarna. I källaren under köket kom stänger i taket för korvringar och rökta varor, på golvet silltunna och fläsktinor.

Så tedde sig lanthandeln i Vestigården när sonen Uno Isaksson övertog den omkring 1930. Uno gifte sig med Svea Nilsson från Harads och de delade på arbetet i affären, jordbruket och djurhållningen.

Lars Ulrik, 62 år och hustrun Hulda Maria, 52 år, deltog i fortsättningen i verksamheten från gungstol respektive en korgstol i köket.

Det var livligt i affären, som redan hade telefon och skötte postväskan till Bodträskån. Kunderna kom vilka tider som helst, butikstängningslagen var inte uppfunnen, åtminstone inte i Klusån. Varor beställdes nu även från Luleåfirmor, eller genom handelsresanden som packat upp på till exempel Järnvägshotellet i Boden eller kommit till Harads på Hanssons Hotell.

I hyllorna placerades varorna som skulle konkurrera med postorderfirmornas utbud. En gammal kontrabok uppräknar en mångfald med varor som, på en yta av 15-20 kvadratmeter golv och 15 meter hyllor samt en disk tvärs över farstukammaren, skulle exponeras.

Där stod i hyllorna bukiga serveringskannor och tillbringare, kaffekoppar och spillkummar i blommigt porslin, tunna glas med slipningar. Tyger låg i stora packar bland kängor, mössor, koftor, schalar, kravatter, börsar och speglar. Populärt var också färgglada plåtburkar med kex, kakao och kaffe och, i det verkliga blickfånget, Hofleverantör Paul Petter Pahlmans himmelsblåa burk med bonbons.

På disken stod naturligtvis en stor glasburk med skopa och karameller och frestade till köp. Lanthandelns specialblandade kaffe, ”Isakssons blandning”, var en stor frestelse för de vuxna. Råkaffe ur jutesäcken på golvet kunde bli bra det med, om man klarade rostningen på rätt sätt därhemma.

För kroppens vård fanns det tvålar i doftande stycken i färgglatt emballage och förföriska bilder, Eau de Cologne, Watsins keratin, som var hårets medicin.

Lazarol och Lazarin och Dr Hjärnes Testamente, som man rekommenderade varandra mot olika krämpor. Tråd, knappar, DMC-garn och Filtgarn, virk- och sticknålar fanns i lådor med glaslock i disken, och även i en av husets garderober låg garner i många färger.

Uno och Svea Isaksson drev sin lanthandel under den period då varor i lösvikt ersätts med konsumentförpackningar, härligt fantasifulla den första tiden, mer måttliga undan för undan. Mjölet, havregryn och annat som östs upp ur bingen kommer nu i påsar av linnelärft och så småningom i kraftiga papperspåsar. Kaffe, the, och kakao får färgglada omslag, och en del kan man ännu se i moderna sortiment.

Under andra världskriget och dess ransoneringskort, krånglades tillvaron för affärsmännen till. Det blev kupongklippning- och klistring som tog ansenlig tid, och många känsliga diskussioner om framförallt tobaks- kaffe och sockerkuponger som inte ville räcka till för kunderna.

Lanthandeln i Vestigården i Klusån upphörde när Uno Isaksson, 1949, gick bort och änkan Svea återvände till Harads.

Nuvarande ägare: Jens och Agneta Enberg.

Uppgifterna hämtade från ”Glimtar från Edeforsbygden 1988”.

Ransoneringskort från 1945 utfärdat av Edefors kristidsnämnd